

Andrei Popa:

**Acordul de Asociere
contribuie la promovarea
și protejarea produselor
de calitate**

pag. 3

**Evenimente desfășurate
în decembrie 2019
în relația Republica
Moldova-UE**

pag. 8

Indicațiile geografice și denumirile de origine în contextul integrării europene

Piața comună europeană de peste 500 milioane de consumatori reprezintă una dintre tentațiile integrării europene, inclusiv pentru Republica Moldova. Semnarea Acordului de Asociere și a Zonei de Comerț Liber, Aprofundat și Cuprinzător, de rând cu embargourile repetate ale Rusiei, au făcut din piața europeană principala destinație a exporturilor moldovenești. Astfel, conform datelor BNS, în ianuarie-august 2019 exporturile de mărfuri destinate țărilor Uniunii Europene (UE-28) au însumat 1174,0 mil. USD, deținând o cotă de 65,7% din totalul exporturilor (69,3% - în ianuarie-august 2018).

Totodată, în aceeași perioadă ianuarie-august 2019, importurile de mărfuri din țările UE-28 s-au cifrat la 1887,0 mil. USD, deținând o pondere de 50,1% în total importuri. Astfel, balanța comercială cu țările Uniunii Europene s-a încheiat cu un deficit de 713,0 mil. USD, în timp ce gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 62,2%. Pe lângă consumatori, piața UE înseamnă și peste 20 milioane de producători europeni, care mențin un deficit comercial pentru Republica Moldova, plus alte zeci de milioane de producători din toată lumea care concurează pentru consumatorul european, făcându-l greu accesibil pentru producătorii autohtoni. Nu este suficient, prin urmare, să negociezi liberalizarea graduală a pieței unice europene. Cel puțin la fel de importantă trebuie să rămână preocuparea legată de ce vom produce și ce nișe de piață poate să revendice economia moldovenească, pe măsura avansării procesului de integrare europeană.

sursa foto: europalibera.org

În această ordine de idei, structura exporturilor nu este una neapărat sustenabilă pentru Republica Moldova. Ponderea cea mai mare o dețin mașinile și echipamentele pentru transport (cca 25% din totalul exporturilor), care reprezintă preponderent reexporturi după prelucrare și sunt parte a lanțurilor de producție globală din industria auto-motivă. Zonele Economice Libere și forța de muncă ieftină au atras în ultimii ani ISD verticale, dar forța de muncă ieftină și calificată este tot mai puțină în Republica Moldova, în timp ce facilitățile fiscale nu vor putea fi menținute multă vreme într-o economie potențial integrată în economia europeană. Deocamdată, exporturile tradiționale autohtone rămân produsele alimentare și animalele vii (22,3%), care împreună cu băuturile și tutunul (7,8%) constituie aproximativ o treime din totalul exporturilor. Doar că Uniunea Europeană este un mare producător global de produse similare, iar consumatorul european este destul de pretențios.

Indicațiile geografice și denumirile de origine (obiecte de proprietate intelectuală) pot oferi producătorilor moldoveni, în acest context, anumite avantaje comparative de piață. De

rând cu edificarea identității naționale și promovarea regiunilor rurale din Republica Moldova, indicațiile geografice și denumirile de origine permit extinderea piețelor de vânzare și obținerea unui supraprofit în schimbul garanției calității. Deși AGEPI atestă înregistrarea a 13 asemenea obiecte de proprietate intelectuală (9 – Indicații Geografice și 4 – Denumiri de Origine), dintre care majoritatea au obținut derja protecție pe teritoriul UE iar altele sunt înaintate spre protecție, potențialul indicațiilor geografice și denumirilor de origine în Republica Moldova este mult mai mare. Identificarea potențialului, realizată în anul 2018 de către o echipă de cercetători autohtoni, reprezintă pre-condiția valorificării acestui potențial, care trebuie urmată de eforturi conjugate din partea AGEPI, MADRM, agenților economici și societății civile pentru a promova indicațiile geografice și denumirile de origine pe piața autohtonă și europeană. Chiar dacă nu vor echilibra în totalitate balanța comercială, indicațiile geografice și denumirile de origine vor aduce mai multă valoare adăugată și vor spori avantajele comparative ale economiei moldovenești (de altfel, tot mai puține) într-o piață europeană comună.

Eduard ȚUGUI

Andrei POPA:

Director general interimar al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI)

Acordul de Asociere contribuie la promovarea și protejarea produselor de calitate

Indicațiile geografice constituie instrumente eficiente pentru promovarea dezvoltării rurale, deoarece ajută producătorii să obțină un supraprofit în schimbul garanției calității, ajută la distribuirea mai corectă și echitabilă a veniturilor pe întreg lanțul de producere, începând cu producătorii materiilor prime și terminând cu comercianții, valorifică locul de origine al produsului, creează locuri de muncă și preîntâmpină exodul rural.

– Recent AGEPI a publicat o Hartă a produselor tradiționale din Republica Moldova. Ce reprezintă această hartă și care este situația la zi în domeniul IG, DO și STG?

– În epoca globalizării tot mai mulți consumatori din întreaga lume apreciază produsele agricole cu origine determinată. Acest lucru rezultă din faptul că produsele agricole poartă o amprentă evidentă a teritoriului și condițiilor

din care provin. Procurând un produs ce poartă o indicație geografică (IG), denumire de origine (DO) sau o specialitate tradițională garantată (STG), consumatorul poate fi sigur că beneficiază de o calitate definită și controlată.

Astfel, pentru Republica Moldova, care este o țară preponderent agrară cu bogate tradiții în producerea vinurilor de calitate, produselor agricole și alimentare, precum și a celor artizanale, protecția IG și DO este de o importanță incontestabilă.

Avantajele acestui sistem, relativ nou pentru Republica Moldova, rezidă în posibilitatea de a asigura obținerea de către producători a unui profit mai mare pentru produse cu calitate și caracteristici deosebite, datorate originii geografice, iar pentru consumatori obținerea accesului la un produs de calitate garantat de către producător și de către stat.

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), fiind unica autoritate care acordă pe teritoriul Republicii Moldova protecție juridică indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate în condițiile legii în domeniu, depune eforturi semnificative pentru consolidarea și promovarea acestui sistem.

Mai mult, în 2018, AGEPI a beneficiat de un proiect finanțat de UE „Suport pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală”, în care era expres prevăzută componenta indicațiilor geografice. Menționăm că, în cadrul proiectului s-au elaborat mai multe instrumente benefice tuturor celor implicați în acest sistem, pentru care suntem nespuse de recunoscători.

Printre cele mai importante enumerăm:

- Armonizarea legislației cu cea a Uniunii Europene.
- Elaborarea caietelor de sarcini și a altor documente relevante pentru înregistrarea a 6 produse tradiționale moldovenești drept IG.
- Crearea a 5 asociații de producători.
- Studiul de evaluare a potențialului de produse tradiționale eligibile a fi protejate prin sistemul IG.

Harta interactivă pentru produsele tradiționale din Republica Moldova (www.harta-ig.agepi.gov.md/).

Elaborarea Hărții interactive a fost condiționată de necesitatea promovării produselor tradiționale din Republica Moldova. Aceasta este un instrument util prin intermediul căruia orice persoană interesată, inclusiv turiști naționali și străini, vor avea posibilitatea de a explora țara și de a se informa despre produsele tradiționale din diferite regiuni ale acesteia.

Harta interactivă are 2 secțiuni de bază:

1. Harta potențialelor indicații geografice;
2. Harta indicațiilor geografice protejate.

Harta potențialelor indicații geografice include informații despre produsele tradiționale care ar putea să beneficieze de protecție prin indicație geografică protejată (IGP), denumire de origine protejată (DOP) sau în calitate de STG.

Harta indicațiilor geografice protejate include informația referitoare la indicațiile geografice și denumirile de origine autohtone protejate. În prezent sunt 11 asemenea denumiri.

Această hartă conține informații detaliate despre produse, datele de contact ale producătorilor sau asociațiilor de producători. Totodată, aceasta permite căutarea informației în conformitate cu anumite criterii, cum ar fi unități administrativ-teritoriale, categorii de produse etc.

Harta interactivă poate fi utilizată cu ușurință de agențiile de turism pentru stabilirea sau completarea unor trasee gastronomice sau de orice persoană care are un oaspete special de peste hotarele țării și vrea să-l impresioneze cu produsele tradiționale unice, care caracterizează o anumită localitate sau zonă din Republica Moldova.

În prezent, pe teritoriul Republicii Moldova sunt protejate în baza înregistrării pe cale națională – 13 denumiri de origine și indicații geografice autohtone:

- 4 DOP – Ciumai, Românești, Brânză de Popeasca, Agriș de Mărinici;

- 9 IGP - Codru, Valul lui Traian, Ștefan Vodă, Divin, Rachiu de caise de Nimoreni, Dulceață din petale de trandafir Călărași, Ceai de Zăbriceni, Prune deosebite de Lalova, Pistil din Valea Răutului.

Totodată 2 cereri sunt în procesul de examinare – DO brânză de Măgura, IG miere din Codrii Moldovei.

Este important de menționat că a fost înregistrată prima STG – prune umplute cu miez de nucă.

De asemenea, pe cale națională sunt înregistrate 8 DOP și IGP de la solicitanți străini.

La data de 31.12.2018 în Republica Moldova erau protejate 1023 de denumiri de origine protecția cărora a fost solicitată în conformitate cu Aranjamentul de la Lisabona privind protecția denumirilor de origine și înregistrarea internațională a acestora. În baza actului menționat, o denumire de origine autohtonă (ROMĂNEȘTI – pentru vinuri) este protejată în statele membre ale Aranjamentului de la Lisabona.

– Care sunt principalele avantaje oferite de către înregistrarea IG, DO și STG?

– IG, DO și STG constituie acei piloni de bază necesari pentru a asigura dezvoltarea durabilă a regiunilor, în special a celor dezavantajate, având implicații puternice, atât la nivel microeconomic, cât și la nivel macroeconomic.

Indicațiile geografice constituie instrumente eficiente pentru promovarea dezvoltării rurale, deoarece ajută producătorii să obțină un supraprofit în schimbul garanției calității, ajută la distribuirea mai corectă și echitabilă a veniturilor pe întreg lanțul de producere, începând cu producătorii materiilor prime și terminând cu comercianții, valorifică locul de origine al produsului, creează locuri de muncă și preîntâmpină exodul rural.

Totodată, IG prezintă instrumente eficiente de marketing, deoarece promovează diversificarea produselor, permite producătorilor să comercializeze produse evident diferențiate care sunt destul de ușor de identificat. În plus, IG sunt

instrumente eficiente pentru păstrarea tradițiilor locale și a resurselor naturale, deoarece încurajează păstrarea resurselor naturale și preîntâmpină standardizarea produselor agroalimentare. IG sunt și o parte componentă a culturii noastre, întrucât pe lângă faptul că ele contribuie la colaborarea producătorilor locali în vederea soluționării problemelor comune, acestea joacă un rol pozitiv în edificarea identității naționale, făcându-i pe producători mândri de produsele sale unice tradiționale. De asemenea semnificativ este și aportul IG la dezvoltarea turismului.

– Cum se protejează IG, DO și STG pe teritoriul Republicii Moldova? Cine are dreptul să solicite protecția IG, DO și STG?

– Protecția juridică a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate pe teritoriul Republicii Moldova se asigură în temeiul înregistrării lor la AGEPI, în modul stabilit de Lege, sau în baza tratatelor internaționale, inclusiv a acordurilor bilaterale, la care Republica Moldova este parte.

Doar un grup este în drept să depună o cerere de înregistrare a unei denumiri de origine, a unei indicații geografice sau a unei specialități tradiționale garantate. În sensul legii, prin „grup” se înțelege orice asociere, indiferent de forma sa juridică, alcătuită în principal din producători sau prelucrători ai produselor specificate în cerere.

Despre cum se înregistrează indicațiile geografice, denumirile de origine și specialitățile tradiționale garantate în Republica Moldova vedeți mai multe în acest ghid: http://agepi.gov.md/sites/default/files/brosuri/Cum_se_inreg_IG-DO-STG-2016.pdf

De asemenea, cu ajutorul experților europeni a fost elaborat și un „Ghid practic pentru identificarea produselor, băuturilor, bucatelor și meșteșugurilor potențiale de înregistrat în calitate de Indicații Geografice Protejate (IGP), Denumiri de Origine Protejate (DOP) și Specialități Tradiționale Garantate (STG) în Republica Moldova”.

Scopul acestui Ghid practic este de a ajuta producătorii de produse, băuturi, bucate și meșteșugarii să înțeleagă într-un mod mai succint și mai bine care sunt beneficiile și perspectivele identificării și înregistrării acestora la AGEPI, dar și cele ale promovării și valorificării acestor produse originale pe piața locală de consum și pe cele ale Uniunii Europene. Identificarea, înregistrarea și promovarea indicațiilor geografice le va permite producătorilor locali să evidențieze specialitatea, metoda și savoarea tradițională de producție, să se protejeze împotriva concurenței neloiale și le va asigura premisele unei valorificări cât mai bune a produselor, în condițiile în care consumatorul va fi bine informat cu privire la unicitatea lor.

Ghidul poate fi consultat aici: http://agepi.gov.md/sites/default/files/ipr_project/Site_Guide-line_ROM_GI_%2004-09-2017.pdf

– Conform acordurilor moldo-europene, pe teritoriul Republicii Moldova sunt protejate IG și DO din Uniunea Europeană. Câte asemenea obiecte de proprietate intelectuală europene au protecție în țara noastră și care este procedura de recunoaștere?

– Acordul bilateral între Republica Moldova și Uniunea Europeană cu privire la protecția indicațiilor geografice ale produselor agricole și alimentare a fost semnat la data de 26 iunie 2012, intrând în vigoare la 01.04.2013. Actul menționat a fost inclus în Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte.

Acordul de Asociere Republica Moldova-UE vine să contribuie la promovarea și protejarea produselor de calitate, lucru care este benefic nu doar sectorului agricol din Republica Moldova și din UE, dar și consumatorilor. Totodată, Republica Moldova și UE s-au angajat să respecte și să protejeze reciproc IG și DO înregistrate. Acordul de Asociere RM-UE prevede posibilitatea adăugării de către părțile contractante, în anexele la Acord, a unor noi IG pentru a fi protejate, doar în baza unui schimb de liste.

Astfel, la data de 31.12.2018, în baza Acordului de Asociere RM-UE, pe teritoriul Republicii Moldova erau protejate **3739 IG/DO din UE**. De asemenea, **8 IG/DO din Republica Moldova** se bucură de protecție în UE:

- 2 DOP pentru vinuri: Românești, Ciumai;
- 3 IGP pentru vinuri: Codru, Valul lui Traian, Ștefan Voda;
- 2 IGP pentru băuturi spirtoase: Divin, Rachiu de caise de Nimoreni;
- 1 IGP pentru alte produse: Dulceață din petale de trandafir Călărași.

La moment 2 IG/DO din RM sunt transmise spre protecție în UE: DOP Brânză de Popeasca, IGP Zăbriceni.

– Cum ați caracteriza potențialul actual al exporturilor agroindustriale ale Republicii Moldova pe piața europeană? Care este în acest caz procedura de export pe piața UE a produselor cu IG și DO?

– Exporturile agroalimentare reprezintă o parte semnificativă din exporturile totale. Printre produsele cu un potențial mare de export pot fi menționate vinurile și băuturile alcoolice, fructele și legumele proaspete și procesate. Sectorul agroalimentar se confruntă cu anumite provocări care împiedică creșterea/diversificarea exporturilor țării noastre. Exportul în vrac (fără anumite semne de identificare a producătorului concret) poate fi menționat ca una printre impedimentele comercializării produselor moldovenești peste hotare, deoarece aceste produse se pierd în multitudinea de produse prezente pe alte piețe. Pe de altă parte, exportul în vrac reduce semnificativ posibilitatea controlului calității și trasabilității produselor ce sunt comercializate pe piețele finale de consum.

Aceste provocări cu care se confruntă sectorul agroalimentar al Republicii Moldova pot fi depășite prin diversificarea produselor, piețelor de desfacere, dar și prin asigurarea calității produselor, astfel sistemul indicațiilor geografice reprezintă o reală oportunitate pentru afirmarea și promovarea produselor moldovenești atât pe piața internă, cât și pe piețele de export.

– Cum vedeți IG, DO și STG peste 10 sau 20 de ani în Republica Moldova, prin prisma exporturilor pe piața UE?

– Sistemul indicațiilor geografice este un sistem de perspectivă pentru Republica Moldova. Crearea premiselor organizatorice și financiare pentru dezvoltarea dinamică a acestuia ar trebui să constituie una dintre prioritățile strategice ale țării noastre.

Pornind de la faptul că o mare parte din produsele agricole și alimentare autohtone sunt exportate în statele UE, în care potrivit studiilor consumatorul este gata să achite mai mult pentru un produs cu IGP, putem afirma că utilizarea indicațiilor geografice pentru identificarea produselor moldovenești ar putea contribui esențial la creșterea valorii acestora.

Sistemul indicațiilor geografice fiind un sistem nou pentru Republica Moldova, nu este încă valorificat și apreciat la justa valoare, chiar dacă țara noastră are un potențial imens în acest domeniu. De asemenea, este necesar de intensificat promovarea sistemului indicațiilor geografice pentru a informa consumatorii din Republica Moldova și din alte state că achiziționând un produs cu indicație geografică protejată ei procură un produs care are o origine și o calitate garantată.

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a depus și va depune în continuare eforturi susținute pentru crearea în Republica Moldova a unui sistem puternic de protecție și promovare a indicațiilor geografice.

A dialogat
Eduard ȚUGUI

Evenimente desfășurate în decembrie 2019 în relația Republica Moldova–UE

16 decembrie

Sistemul Național de Monitorizare și Raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră va fi revizuit cu sprijinul proiectului EU4Climate

Sistemul Național de Monitorizare și Raportare (SNMR) a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante schimbărilor climatice, aprobat prin HG Nr. 1277/2018, va fi revizuit în vederea integrării cerințelor de raportare specifice cadrului de reglementare cu nivel înalt de transparență pentru acțiuni și suport al Acordului de la Paris. Lacunele legislative și necesitățile de extindere a SNMR a emisiilor de GES și altor informații relevante schimbărilor climatice, la cerințele de raportare ale cadrului de reglementare cu nivel înalt de transparență pentru acțiuni și suport, stipulate în Articolul 13 al Acordului de la Paris, au fost discutate astăzi în cadrul unui atelier organizat de Proiectul EU4Climate, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

18 decembrie

Angajații ANRE au participat la atelierul Consultativ Național privind Politicile climatice

Reprezentanții Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) au participat la Atelierul Consultativ Național „Rezultatele analizei lacunelor privind implementarea capitolului 17 „Politici climatice” și a capitolului 14 „Cooperare în domeniul energetic” din acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană și privind implementarea Tratatului comunității energetice, propuneri de aliniere legislativă” din cadrul Proiectului EU4Climate în domeniul alinierii la acquis-ul UE pentru climă și energie.

Astfel, în cadrul evenimentului au fost discutate chestiuni ce țin de activitatea în sectorul electroenergetic și de gaze naturale, aderarea operatorilor sistemelor de transport la ENTSO-E și ENTSO-G și alte subiecte.

19 decembrie

Ceremonia de înmânare a certificatelor GLOBALG.A.P. și GRASP unui grup de producători agricoli

Directorul General ANSA a participat la ceremonia de înmânare a certificatelor GLOBALG.A.P. și GRASP unui grup de producători agricoli. Certificatele GLOBALG.A.P. și GRASP, care confirmă cerințele de siguranță alimentară și responsabilitatea socială a companiilor agricole, au fost înmânate unui grup de 23 de producători agricoli care au beneficiat de asistență tehnică din partea proiectului USAID Agricultură Performantă în Moldova (USAID/APM) pentru implementarea și certificarea GLOBAG.A.P. Respectarea standardelor GLOBALG.A.P. constituie o cerință obligatorie pentru fermierii orientați spre export spre UE și alte piețe internaționale, sporind încrederea consumatorilor în inofensivitatea produselor moldovenești.

IDIS “Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova

Acest buletin informativ apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos

Kingdom of the Netherlands